

Prekentekest: Matt 18,12-18

Hva mener dere? Dersom en mann har hundre sauer og én av dem går seg vill, lar han ikke da de nittini være igjen i fjellet og går og leter etter den som er kommet på avveier? Og skulle han finne den – sannelig, jeg sier dere: Da gleder han seg mer over denne ene enn over de nittini som ikke har gått seg vill. Slik vil heller ikke deres Far i himmelen at en eneste av disse små skal gå tapt.

Dersom din bror gjør en synd mot deg, så gå til ham og still ham til ansvar på tomannshånd. Hvis han hører på deg, har du vunnet din bror. Men hvis han ikke hører, skal du ta med deg en eller to andre, for etter to eller tre vitners utsagn skal enhver sak være avgjort. Hvis han ikke hører på dem heller, skal du si det til menigheten. Men hvis han ikke engang vil høre på menigheten, skal han være som en hedning eller toller for deg.

Sannelig, jeg sier dere: Alt dere binder på jorden, skal være bundet i himmelen, og alt dere løser på jorden, skal være løst i himmelen.

Slik lyder det hellige evangelium.

Her går en trofast gjeter

«Her går en trofast gjeter og teller sine lam, men hvor er nummer hundre, som fulgte ut med ham?» Vi kjenner godt den første delen av denne bibelteksten, sauene som gikk seg bort, gjerne fortalt for barn og illustrert på Flanellograf med tilhørende lykkelig slutt fra fortellingen gjengitt hos Lukas.

Gjeteren som hadde oversikt over alle sine sauer, og dertil omsorg nok til å gå på leting. Og skulle han finne den? Ja, det står som et åpent spørsmål i teksten fra Matteus. «Og skulle han finne den – sannelig, jeg sier dere: Da gleder han seg mer over denne ene enn over de nittini som ikke har gått seg vill. Slik vil heller ikke deres Far i himmelen at en eneste av disse små skal gå tapt.»

Viljen er det ingen tvil om. Gud gjør det som står i hans makt. Men har ikke Gud all makt? Kunne Gud ikke bare bestemme at den bortkomne kom tilbake, tvinge den bortkomne tilbake? De som følger reformatoren Calvin lærer at Gud har forutbestemt noen til fortapelse og forutbestemt noen til frelse. Men slik lærer ikke Bibelen.

Om Gud vår Far står det i 1Tim 2: «Han som vil at alle mennesker skal bli frelst og lære sannheten å kjenne.» Og slik står det skrevet i 1Joh 2 om Jesus: «Han er en soning for våre synder, ja, ikke bare for våre, men for hele verdens.» (1Tim 2,4 og 1Joh 2,2) Med andre ord, frelsen er tiltenkt alle. Gud vil at alle skal bli frelst. Hvorfor blir det da ikke slik? Jo fordi mennesker vil ikke alltid la seg frelse og er gitt muligheten til å si nei. Mange motsetter seg Guds kall og vilje, og vil ikke la seg verken finne eller bringe tilbake.

Fortellingen om sauene som gikk seg vill har vi hørt mange ganger før, og vi liker den godt fordi den er så sympatisk, mye kjærlighet og omsorg fra gjeterens side

til en stakkars sau, og vi tenker kanskje også, uskyldig sau som uforvarende gikk seg bort. Men så kommer voksenversjonen like etterpå, og den er jeg ikke like sikker på at alle kjenner og ser i sammenheng med søndagskolefortellingen.

Hos Matteus følges liknelsen om sauene som gikk seg vill av konkrete anvisninger for hvordan vinne tilbake en kristen bror som har syndet, det være seg kvinne eller mann. Liknelsen om gjeteren og sauene kan mange av oss se som på avstand uten at det har så mye med oss å gjøre, men den konkretisering Jesus kommer med fra virkelighetens verden blir straks mer ukomfortabel.

«Dersom din bror gjør en synd mot deg, så gå til ham og still ham til ansvar på tomannshånd.» At synden er mot deg, er trolig et senere tillegg, og finnes ikke i de aller eldste tekstfunnene. Trolig må vi i tråd med andre bibelsteder tenke også mer generelt om at vi som et kristent fellesskap skal vise omsorg for å vinne bortkomne syndere tilbake.

Jesus gir sin menighet her noe bortimot en oppskrift eller i alle fall en fremgangsmåte. Her går Jesus over fra å fortelle liknelser til å gi konkrete anvisninger for kristne, og han tenker menighetsfellesskap. Vår tids individualisme får et tydelig korrektiv. De hundre sauene lever ikke bare hver for seg, men hører hjemme i en flokk, et fellesskap.

De bortkomne som eventuelt finnes, føres tilbake til det samme fellesskapet, som jo for en kristen er det åndelige fellesskapet om ord og sakrament. Det er målet for letingen og oppsøkingen å føre den villfarne tilbake. Og la oss ikke tenke smått om gudstjenesten, for fellesskapet om ord og sakrament er gitt oss av vår Herre selv fordi han har sett at vi som er hans elskede disipler trenger det. Og det er her til gudstjenestefellesskapet han også vil føre den villfarne tilbake.

Voksenversjonen

Liknelsen om hyrden som går ut for å lete, er grei å forholde seg til. Men når Jesus forteller om hvordan dette skal foregå i praksis, er det ikke like greit for alle. For da er det vi, den enkelte kristne som skal ut for å oppsøke den villfarne. Og den villfarne er en vi kjenner. Jesus forutsetter dette.

Fortellingen om den bortkomne sønnen som kom hjem igjen til sin far, er også lett å forholde seg til. Han kom jo selv på bedre tanker og innså at han hadde mer å hente på å vende hjem igjen. I forhold til våre medmennesker som går på ville veier, er det en uvisshet; vil han eller hun innse at det er best å komme hjem, eller å vende om, som er det bibelske uttrykket for det samme?

Kanskje vi risikerer vennskapet. Kanskje vi blir satt i et uheldig lys. Kanskje, ja det er ikke måte på hvor mange reaksjoner som vi kan tenke oss kan komme. Er det ikke best å la være for vennskapets skyld, for fred og fordragelighets skyld? Dessuten har vi alle våre feil og mangler. Vi sliter nok alle, i alle fall de fleste, med mer enn det som er kjent på overflaten. Skulle vi ikke heller ransake oss selv enn å være så kritiske?

Vi finner sikkert mange gode begrunnelser for å la være å konfrontere vår venn med hva han eller hun eventuelt har krenket oss med av synd, og hva Guds ord sier om det vedkommende har gjort. For det er jo nettopp bibelordene og budene som er målestokken når Jesus snakker om å fare vill. Det er det samme ordet for å fare vill Paulus bruker i Galaterbrevet når han skriver: «Far ikke vill! Gud lar seg ikke spotte. Det et menneske sår, skal det også høste. Den som sår i sitt eget kjøtt, høster fordervelse av kjøttet; men den som sår i Ånden, høster evig liv av Ånden.» Gal 6,7f.

I all slik konfrontasjon må det ligge omsorg og kjærlighet. Også vi prester er pålagt i vår tjeneste å vise en slik omsorg gjennom, sitat: «Å formane menigheten, gjennom forkynnelse og undervisning, sjelesorg og skriftemål, til en sann omvendelse, levende tro på Kristus og et hellig liv i kjærlighet til Gud og nesten.» (Utdrag av ordinasjonsforpliktelsen i hilsenen fra biskopen ved innsettelse i prestedtjeneste)

I dagens pretekst legger Jesus dette oppdraget inn over oss alle. Det er selvsagt ikke de små bagateller det gjelder, men de tilfeller der vi ser noen går seg bort fra det Guds ord sier er rett. Det skal som sagt kjærlighet og nærhet til for å gjøre det. Poenget er at vårt kjære villfarne medmenneske ser og får bekreftet gjennom sikre vitner hva som står på spill åndelig sett, og dermed får et reelt valg, fortsette i samme kurs, eller vende om. Resultatet er ikke gitt på forhånd. «Hvis han hører på deg, har du vunnet din bror. Men hvis han ikke hører, skal du ta med deg en eller to andre, for etter to eller tre vitners utsagn skal enhver sak være avgjort. Hvis han ikke hører på dem heller, skal du si det til menigheten,» sier Jesus.

I gamle dager ble dette kalt for kirketukt. Dette ordet er lite dekkende for omsorgen som må ligge i bann. Og det er en svært krevende oppgave å gå inn i, for det skal som sagt en nærhet til og en kjærlighet og omsorg som aller helst synes og oppleves av den andre. Så sier Jesus at i siste instans: «Hvis han ikke engang vil høre på menigheten, skal han være som en hedning eller toller for deg.» Dette likhetstegnet mellom tollere og syndere skyldes at datidens tollere stod i okkupasjonsmaktens tjeneste og var dertil kjent for å berike seg på andres bekostning. Som synderes venn møtte Jesus hedninger og datidens tollere med den samme store kjærlighet og omsorg. Han er vårt forbilde også i dette.

I noen kirkesamfunn har bannlysning vært praktisert. Utelukkelse av menigheten vil ikke skje i vår folkekirke, uansett hvilken synd som begås. Våre gudstjenester er åpne for alle. Det finnes en anledning til, i spesielle tilfeller, å utelukke noen fra nattverden. Men dette skjer svært sjelden, og saken skal først forelegges biskopen. En slik utelukkelse kalles for Det lille bann, og omhandles i De Schmalkaldiske artiklene, som hører med til de lutherske kirkers bekjennesskrifter. (Art 7 og 9, jfr. 1Kor 5,5 og 2Tess 3,6-15).

Folk flest skyr konflikter, men det verste vi kan gjøre er å fordømme og å baktale, sladre og snake nedsettende om vår neste. Det er klart i strid med nestekjærligheten, og kan aldri føre vår villfarne venn tilbake. Klarer vi bare å

tenke forbi den første tanken som ofte er å stikke av fra det ubehagelige, så kan det være at kjærligheten tvinger oss til å ta en runde eller to med samtale, dersom vi er i posisjon til det uten at stemmen blir skarp og tonen anstrengt. For det er mye som står på spill. I lys av evangeliet ser vi at det vil være ukjærlig å la være å gi vår neste en sjanse til å snu.

Vi vil jo så gjerne at gjeteren skal lykkes i å få med seg den villfarne sauene hjem til flokken. Målet er for oss som for Jesus å vinne det tapte får tilbake – og det kunne vært deg eller meg.

Skriftemålet

Til slutt. Det stod noe i bibelteksten om å binde og å løse. Poenget for Jesus er at mennesker må møte tilgivelse og nåde hos Gud. Men man kan ikke både holde fast på og forsvare sin egen synd, og samtidig leve under nåden. Det hører med til evangeliets lære at vi mennesker er gitt mulighet til å vende om. Å si dette i klartekst handler om at vår kristne bror eller søster må få vite om at å leve i strid med budene uten anger og oppgjør setter en selv utenfor samfunnet med Gud. Å formidle dette handler om å binde. Poenget er at vår venn må komme på bedre tanker og vende om.

Vi har en ordning i vår kirke som heter skriftemålet. Skriftemålet er et redskap til å løse fra synd som man kjenner binder en og er et hinder i kristenlivet. Vi har løfter i Bibelen på at dersom vi bekjenner våre synder, er Gud trofast og rettferdig, så han tilgir oss syndene og rensar oss for all urett. (1 Joh 1,9).

På bakgrunn av slike bibelord får den som kommer til skrifte, etter å ha bekjent sine synder, høre ordene: «Etter vår Herre Jesu Kristi ord og befaling tilsier jeg deg alle dine synders nådige forlatelse, i Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn.»

Det går an å ta kontakt med den lokale presten for skriftemål. Det behøver ikke være den ene store synden, men kan også være mer på generelt grunnlag et behov for å høre at Gud tilgir ens synder takket være Jesus.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet.